

בית המשפט המחוזי בנצרת

22 אפריל 2018

ת"א 31954-06-14 אלתם עין השופט אגש"ח בע"מ ואח' נ'
משה שאלתיאל בע"מ ואח'**בפני כב' השופט שאהר אטרש**

התובעות:

1. אלתם עין השופט אגש"ח בע"מ ח.פ. 57-003759
 2. ווסלאו שוואבה עין השופט (VSEH) ח.פ. 512562505
 ע"י ב"כ עוה"ד גיל עוז ואח'
 נגד

הנתבעים:

1. משה שאלתיאל בע"מ ח.פ. 510605421 (בפירוק זמני)
 2. אודי שאלתיאל ת.ז. XXXXXXXXXX
 3. משה שאלתיאל אחזקות (2001) בע"מ ח.פ. 513176735
 4. שטלג בע"מ ח.פ. 514694843
 ע"י ב"כ עוה"ד עדי בראונשטיין ואח'

חקיקה שאוזכרה:

[חוק החברות, תשנ"ט-1999: סע' 1, 6, 6\(א\)\(1\), 6\(א\)\(1\)\(ב\), 6\(ב\)](#)[חוק החוזים \(חלק כללי\), תשל"ג-1973: סע' 12, 39](#)[חוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט-1979](#)**פסק דין**

1. התובעות הגישו תביעה כספית נגד הנתבעים בגין חוב שהנתבעת 1 (להלן: "החברה" או "הנתבעת 1") נותרה חייבת להן עבור רכישת מוצרי תאורה. התובעות מבקשות להרים את מסך ההתאגדות של החברות הנתבעות 1, 3 ו-4 ולייחס את חובות החברה לנתבעים 2, 3 ו-4.

הצדדים וטענותיהם

2. התובעת 1 הנה אגודה שיתופית העוסקת בייצור מוצרי תאורה, והתובעת 2 הנה חברה בת של התובעת 1, העוסקת גם בייצור מוצרי תאורה.

הנתבעת 1 הנה חברה שעסקה בשיווק ומכירה של מוצרי תאורה.
 הנתבע 2 (להלן: "אודי" או "הנתבע 2") הינו בעל מניות יחיד בנתבעת 4 שהנה בעלת המניות היחידה בנתבעת 3 שהנה בעלת המניות היחידה בנתבעת 1 (ראו: **המוצג ת/1**).

טענות התובעות:

3. בין התובעות לבין החברה התקיימו יחסי מסחר משך למעלה מ-40 שנה אשר במסגרתן סיפקו התובעות לנתבעת 1 מוצרי תאורה. אודי החליף את אביו, מר משה שאלתיאל ז"ל, וניצל לרעה את מערכת היחסים והאמון הרב שהיה בין הצדדים.

החברה החלה לפגור בתשלומים לתובעות, ואלה פרסו לה את החוב לתשלומים תוך שהחברה ממשיכה לרכוש מוצרים. בשלב מסויים השיקים שניתנו לתובעות לא כובדו ע"י הבנק, התובעות ביקשו להפסיק למכור לנתבעת 1 מוצרי תאורה אך אודי התחייב והצהיר מספר פעמים בפני נציגי התובעות כי "יסירו כל דאגה מלבם", כי "החוב יפרע במלואו" ושהוא מתחייב באופן אישי למלא ולהסדיר את החוב לתובעות. בשל יחסי האמון אשר התבססו בין הצדדים במשך עשרות שנים, מתוך הערכה של נציגי התובעות לנתבע 2 ולאביו ז"ל ובשל היותה של החברה לקוח מרכזי של התובעות ומנגד היותן של התובעות ספק מרכזי של החברה, הסכימו התובעות לתת אמון בנתבע 2 והמשיכו לספק סחורה לנתבעת 1.

4. נכון למועד הגשת התביעה (17.6.2014), נותרה החברה חייבת לתובעת 1 סך 4,818,371 ₪ ולתובעת 2 סך 1,113,755 ₪. ביום 21.11.2013 מונה לנתבעת 1 מפרק זמני והתובעות הגישו תביעות חוב.

5. אודי שידר לתובעות "עסקים כרגיל" בזמן שהחברה הייתה במשבר פיננסי "טוטאלי וסופני" והמשיך להזמין סחורה מהתובעות. הנתבעים פעלו כלפי התובעות בחוסר תום לב, ובמטרה להתעשר על חשבונן שלא במשפט, תוך ניצול יחסי האמון בין הצדדים והפרת חובת הגילוי בנוגע למצב החברה.

6. בהתאם [לסעיף 6 לחוק החברות](#), תשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות"), יש להרים את מסך ההתאגדות של הנתבעות 1, 3 ו-4 ולייחס את חובות החברה לנתבעים 2, 3 ו-4 כבעלי מניות בנתבעות בשל שימושם באישיות המשפטית הנפרדת של החברה באופן שיש בו כדי להונות את התובעות או לקפחן, ובאופן הפוגע בתכלית הנתבעות ותוך נטילת סיכונים בלתי סבירים באשר ליכולת הנתבעות לפרוע את חובותיהן לתובעות, וכן מכח עיקרון הרמת מסך ההתאגדות בין חברות קשורות או "בקונצרן" שכן מדובר ביחסי "חברה אם-חברה בת" אשר כולן בבעלות אודי.

7. יש לחייב את הנתבעים 2, 3 ו-4 בחובות החברה שכן מדובר בחברות משפחתיות אשר לפי ההלכה ניתן לראות בהן לצורך חיוב בעלי המניות והרמת מסך ההתאגדות כשותפות אשר השותפים נושאים בחובותיה.

8. יש לחייב את אודי בנושא משרה באופן אישי בחוב החברה כלפי התובעות בשל התנהלותו הרשלנית והפרת חובותיו הן כלפי החברה והן כלפי התובעות.

9. יש לקבוע כי אודי חייב בתשלום החוב הנתבע מכח ערבותו או התחייבותו האישית בעל פה. לחלופין, יש לחייבו בנושא משרה או להרים את מסך ההתאגדות ולחייבו כבעל מניות.

10. יצוין כי לבקשת המפרקים של החברה עוכבו ההליכים נגדה (ראו: החלטה מיום 17.12.2014).

טענות הנתבעים 2, 3, 4 (להלן: "הנתבעים"):

11. אודי מעולם לא חתם על ערבות אישית אל מול התובעות. הוא מעולם לא הסכים לערוב אישית להתחייבויות החברה כלפי התובעות. להפך, הוא הבהיר להן כי אינו מסכים בשום פנים ואופן לערוב להתחייבויות החברה כלפיהן.

12. התובעות ידעו כי מצבה של החברה בעייתי ומאתגר בשל קשיים אל מול המערכת הבנקאית. בנסיבות אלו, בחודשים האחרונים של ההתקשרות העסקית שבין התובעות לנתבעת 1, התובעות הקשו את תנאי האשראי לנתבעת 1 ואף הציבו תנאי ולפיו סחורה חדשה תסופק רק נגד תשלום במזומן, וכך היה.

13. הנתבעים דוחים את טענות התובעות בעניין "חילופי המשמורת" בין אודי לבין אביו ז"ל בציינם כי אביו נפטר בשנת 1993.

14. אודי לא לקח חלק פעיל בניהול היום-יומי של החברה ולא פקד את משרדי החברה. מר אסי מואיב היה מנכ"ל החברה החל מחודש 7/2012 ועד למועד פירוקה (בחודש 11/2013).

15. אין מקום להרים את מסך ההתאגדות בהתאם [לסעיף 6 לחוק החברות](#). אודי מעולם לא פעל שלא בתום לב ושלא לטובת החברה או בכל דרך שיש בה כדי להטעות את התובעות או לרמותן, התנהגות אשר עשויה הייתה להקים את חבותו לחובות החברה על פי דין. נהפוך הוא, אודי השקיע כספים מכיסו הפרטי על מנת לנסות לחלץ את החברה מהקשיים הכלכליים אליהם נקלעה.

16. אודי סבור כי התנהלות הבנקים אשר העמידו מימון לנתבעת 1 היא שהביאה לקריסתה של החברה.

דיון והכרעה

17. בישיבה מיום 2.2.2017 נשמעו עדויותיהם של עדי התביעה שלהלן, אשר הקדימו והגישו תצהירי עדות ראשית:

[אלישע שפירא](#) ששימש מנכ"ל התובעת 1 בשנים 1993-2006, יו"ר התובעת 1 ודירקטור בתובעת 2 עד שנת 2016;

[צחי רביב](#) ששימש יו"ר הדירקטוריון של התובעת 1 עד סוף שנת 2015;

[גלעד לבנה](#) ששימש כמנהל שיווק בתובעת 2 בזמנים הרלוונטיים לתביעה;

[רותם רואי](#) ששימש כמנכ"ל בתובעת 1 עד חודש 7/2015 וכדירקטור בתובעת 2.

בנוסף, הוגש מטעם התובעות תצהירו של מר ירון קלדניצקי ז"ל שהלך לעולמו לאחר שחתם על התצהיר, ותצהירו סופח לתצהירו המתוקן של מר רותם רואי. המנוח שימש כסגן מנהל אגף חיתום בחברה הישראלית לביטוח אשראי בע"מ (להלן: "הבסס"ח") והוא הצהיר שנכח בישיבה שהתקיימה בין נציגי הצדדים בחודש 5/2013 בבסס"ח וכי רוח הדברים בפגישה הייתה שאודי לוקח אחריות לחוב של שאלתיאל לתובעת 1.

18. בישיבה מיום 6.3.2017 נשמעו עדויותיהם של עדי ההגנה:

אודי שאלתיאל (הנתבע 2), שהקדים והגיש תצהיר עדות ראשית;
הלל רבין שבינו לבין אודי היכרות עסקית וחברית של 20-25 שנים ומי שיעץ לאודי בעניינים עסקיים לרבות בעניינין של התובעות. לא הוגש תצהיר עדות ראשית מטעמו;
אסי מוהיב, שהקדים והגיש תצהיר עדות ראשית. רו"ח במקצועו, שימש כמנכ"ל החברה החל מחודש 7/2012 עד למועד פירוקה - בחודש 11/2013.

19. בישיבה מיום 23.3.2017 נשמעו עדויותיהם של:

רו"ח יעקוב שמלוב אשר חוות דעתו מיום 10.2.2016 בדבר הערכת שוויה הכלכלי של החברה ליום 31.12.2012 צורפה כ"נספח 1" לתצהירו של אודי, ולפיה הוערך שווי הפעילות של החברה על פי שיטת DCF בטווח של 30-35 מיליון ₪;
רו"ח משה סיטון שהעיד מטעם התובעות, והוא שימש כרו"ח של החברה החל מחודש 5/2012 עד למועד פירוקה בחודש 11/2013.

20. בישיבה מיום 1.10.2017 נשמעו העדים:

רו"ח יגאל אריאל שחוות דעתו מיום 5.5.2017 הוגשה מטעם הנתבעים ולפיה יתרת חובה וזכות (חוי"ז) בעלים של אודי אצל החברה נכון ליום 31.7.013 עמדה על 7,739,905 ₪ וליום 6.11.2013 עמדה על 12,028,121 ₪;
רו"ח משה סיטון שזימונו כעד הזמה נתבקש ע"י התובעות לצורך הפרכת עדותו של המומחה מטעם הנתבעים - רו"ח יגאל אריאל.

21. כעקרון, נושא משרה ובעל מניות בחברה בערבון מוגבל, אינו אחראי לחובות שחברה זו נוטלת על עצמה. כלל זה נובע מעקרונות האישיות המשפטית הנפרדת ואחריותה המוגבלת של חברה בערבון מוגבל.

22. כאמור, התובעות מבקשות לחייב את הנתבעים 2-4 בחובה של החברה, כשהאפשרויות העומדות בפניהן על מנת ליצור חבות אישית של הנתבעים הן:

- א. בדרך של "הרמת מסך ההתאגדות".
- ב. בדרך של "הטלת אחריות אישית" על אודי בשל פעולותיו וחיובו מכוח דינים שונים, ובתוך כך - חבות לאור קיומה של התחייבות או ערבות אישית בעל פה; חבות מכוח דיני החוזים (הפרת

חובת הגילוי וחוסר תום לב; חבות מכוח דיני הנזיקין (רשלנות) וחבות מכוח דיני עשיית עושר ולא במשפט.

אדון להלן באפשרויות הנ"ל כפי שנטענו על ידי התובעות.

הרמת מסך ההתאגדות

23. לכלל האמור בדבר העדר אחריות אישית של בעלי מניות ונושאי משרה לחובות של חברה בערבון מוגבל מספר חריגים. אחד החריגים קבוע בסעיף 6 לחוק החברות אשר קובע כי:

"6. (א) (1) בית משפט רשאי לייחס חוב של חברה לבעל מניה בה, אם מצא כי בנסיבות הענין צודק ונכון לעשות כן, במקרים החריגים שבהם השימוש באישיות המשפטית הנפרדת נעשה באחד מאלה:

(א) באופן שיש בו כדי להונות אדם או לקפח נושה של החברה;

(ב) באופן הפוגע בתכלית החברה ותוך נטילת סיכון בלתי סביר באשר ליכולתה לפרוע את חובותיה, ובלבד שבעל המניה היה מודע לשימוש כאמור, ובשים לב לאחזקותיו ולמילוי חובותיו כלפי החברה לפי סעיפים 192 ו-193 ובשים לב ליכולת החברה לפרוע את חובותיה.

(2) לענין סעיף קטן זה, יראו אדם כמודע לשימוש כאמור בפסקה (1)(א) או (ב) גם אם חשד בדבר טיב ההתנהגות או בדבר אפשרות קיום הנסיבות, שגרמו לשימוש כאמור, אך נמנע מלבררן, למעט אם נהג ברשלנות בלבד.

(ב) בית משפט רשאי לייחס תכונה, זכות או חובה של בעל מניה לחברה או זכות של החברה לבעל מניה בה, אם מצא כי בנסיבות הענין, צודק ונכון לעשות כן בהתחשב בכוונת הדין או ההסכם החלים על הענין הנדון לפניו.

(ג) בית משפט רשאי להשעות זכותו של בעל מניה לפירעון חובו מאת החברה עד לאחר שהחברה פרעה במלואן את כל התחייבויותיה כלפי נושים אחרים של החברה, אם מצא כי התקיימו התנאים לייחוס חוב של החברה לבעל המניה כאמור בסעיף קטן (א).

(ד) בסעיף זה ובסעיף 7, "בית המשפט" – בית המשפט שלו הסמכות לדון בתובענה".

24. התובעות מבקשות לחייב את אודי בהתאם לסעיפים: 6(א)(1)(א), 6(א)(1)(ב), 6(ב) לחוק החברות. טענותיהן לעניין הרמת מסך החברה הן בתמצית, כי אודי הונה אותן בדרך של הצגת מצגי שווא כי הבעיה היא בחברה אחרת שבבעלותו, באי גילוי מצבה האמיתי של החברה ובכך שהוא המשיך לקחת מהן סחורה כשידע שלא ישלם בעדה או לכל הפחות כי ישנו סיכוי סביר לכך; "הסב" את החברה לחברת ניכיון שיקים בשוק האפור בניגוד לתכלית המוצהרת של החברה, נטל סיכונים בהמשיכו לקחת סחורה מהתובעות כשמצב החברה היה סופני, העביר מהחברה לחברות הבנות סכומי עתק וניהל אותה במימון דק.

25. באשר לטענת אי-גילוי מידע מהותי אודות מצבה הכלכלי החמור של החברה:

א. הפסיקה הכירה בכך שאי גילוי קיומם של קשיים פיננסיים בהם שרויה החברה לנושיה עלולה לאפשר הטלת אחריות אישית על נושא משרה לנזקים שנגרמו לנושה, וזאת מכוח הפרת חובת הגילוי הנגזרת מהחובה לנהוג בתום לב במשא ומתן ([סעיף 12 לחוק החוזים](#) (חלק כללי), תשל"ג-1973) ובקיום החוזה ([סעיף 39 לחוק החוזים](#) (חלק כללי), תשל"ג-1973) [ראו: [ע"א 10582/02 ישראל בן אבו נ' דלתות חמדיה בע"מ](#), 16.10.2005; [ע"א 393/08 אורי שגיא נ' כפר ביאליק כפר שיתופי להתיישבות חקלאית בע"מ](#), 23.2.2010], אולם לא בנקל יטיל בית המשפט אחריות על נושא משרה בגין הסתרת מידע על מצבה הכלכלי של החברה.

כפי שציין כב' המשנה לנשיא אליהו מצא [בע"א 9183/99 בני פניגשטיין נ' חברת חברי המהפך מס' 1 מחצבות בע"מ](#), 28.4.2004:

"השאלה שעליה יש ליתן את הדעת היא אם במועדים הרלוונטיים קינן בלב הנתבעים חשש ממשי וקונקרטי להפיכתה של החופר לחדלת-פירעון. אמנם, גם בהתקיים חשש מעין זה ניתן להקשות אם ועד כמה חייב צד לעיסקה מסחרית גלות על אודות קיומו לצד האחר. שאלה זו אינה פשוטה, ויש לה פנים לכאן ולכאן. בין היתר יש להביא בחשבון שגילוי כזה עלול להביא לכך שנושיה של החברה יסרבו לספק לה אשראי נוסף, אף ידרשו להעמיד לפירעון מיידי את חובותיה הקיימים כלפיהם ויובילו בכך לקריסתה הוודאית. הטלתה של חובת גילוי על רקע החשש מפני התפתחות צפויה כזאת תציב מנהל המאמין בתום-לב ביכולתו לחלץ את החברה מן המשבר שאליו נקלעה, בפני גזרה שספק אם יוכל לעמוד בה".

וכפי שציין כב' השופט שינמן יעקב [ב.ת.א. \(ת"א\) 18760/03 סלע חברה למוצרי בטון בע"מ נ' שטוקפיש דורון](#), 12.2.2006:

"בעלי מניות המנסים להציל את חברתם גם ברגעיה האחרונים, נתלים לעיתים בתקוות שווא ויש לעודדם לעשות כל מאמץ להציל את החברה כדי שמנפילתה יפגעו מעט אנשים, או שהיקף החוב הכולל של החברה יקטן, והכול בתנאי שלא יציגו מצגים לא נכונים או רשלניים שבעקבותיהם יגדל חובו של הנושה שסמך על מצגים אלו".

ב. בענייננו, התרשמתי כי אודי האמין וניסה עד הרגע האחרון להציל את החברה, השקיע בה כספים והופתע מהחלטת בנק אוצר החייל להעמיד את האשראי לפירעון מיידי מה שהביא לחדלות פירעון של החברה [טענותיו בענין זה נמצאות בבירור בפני בית המשפט העליון [בע"א 4451/17](#) (ראו: סעיף 3 לסיכומיהם של הנתבעים 2-4)]. ניכר כי החברה חשובה לו מאוד מאחר ואביו המנוח יסדה לפני עשרות שנים (ראו: עמ' 66 ועמ' 157 ש' 2-7 לפרוט' מיום 6.3.2017).

ג. באשר לפסק הדין שניתן ביום 16.3.2017 [ב.ת.א. \(ת"א\) 10473-03-14 בנק אוצר החייל בע"מ נ' אודי שאלתיאל](#), שבהתאם להחלטתי מיום 15.6.2017 התרתי את הגשתו כראיה מטעם התובעות, האחרונות לא טענו בסיכומיהן להשתק פלוגתא ולא ניסו להוכיח התקיימות רכיביו

- של כלל זה. יתירה מזו, הוגש ערעור על פסק הדין לבית המשפט העליון (ע"א 4451/17). אי-לכך אין להתייחס לקביעות שם כקבילות בתיק דנן.
- ד. מחוו"ת הדעת שהוגשו על יד הנתבעים ומעדויותיהם של המומחים עולה, כי אודי אכן הזרים כספים (מכיסו ומחברות בנות שבשליטתו) לנתבעת 1 עד למועד קריסתה, אולם גובה הסכומים נותר שנוי במחלוקת:
- בהתאם לחוו"ד של רו"ח יעקב שמאלוב שווי הפעילות של החברה עד ליום 31.12.2012 הוערך בטווח של 30-35 מיליון ₪.
 - בהתאם לחוו"ד רו"ח יגאל אריאל יתרת חובה וזכות (חוו"ז) בעלים של אודי אצל החברה נכון ליום 31.7.2013 עמדה על 7,739,905 ₪ וליום 6.11.2013 עמדה על 12,028,121 ₪.
 - בסתירה לאמור בחוו"ד רו"ח אריאל, רו"ח משה סיטון העיד כי יתרת הבעלים של אודי אצל החברה נכון ליום 31.7.2013 עמדה על אפס (ראו: עמ' 299 ש' 14-10 לפרוט' מיום 1.10.2017). אך בחקירתו הנגדית התגלו חורים בחיווי דעתו לעיל, ועדותו של רו"ח סיטון שבאה דווקא להזים את האמור בחוו"ד אריאל, עשתה את ההפך. כשנשאל איך הוא מסביר לאן נעלמו הכספים (הכוונה לסכום של כ- 7 מיליון ₪ יתרת הבעלים של אודי בחברה בהתאם לחוו"ד רו"ח אריאל) השיב סיטון כי יש יחסי גומלין בין כרטיסים שונים בחברה ויש צינורות שונים שמובילים לכרטיס של המנהל, וכשנשאל איך סגר את החוו"ז של אודי, השיב והסביר כי יש חברות קשורות שהיו ביתרת חובה במאזן והיה צורך לסגור את חובותיהן מטעמי מס והן נסגרו כנגד החוו"ז של אודי, וכי הסכומים שאודי הזרים לחברה פוזרו, בין היתר, גם לספקים וללקוחות. רו"ח סיטון הודה כי: **"לא התחשבנו בכל הפרמטרים"** ולא ידע להסביר מדוע הדברים אינם רשומים בכרטיס החוו"ז של אודי (ראו: עדותו של רו"ח סיטון בעמ' 301-300 לפרוט' מיום 23.3.2017).
- ב-עדותו מיום 23.3.2017 אישר רו"ח סיטון כי אודי אכן הזרים כספים לחברה:
- "העד, מר סיטון: הוא הזרים כספים, אני לא אומר שהוא הזרים. עובדה שהוא מוצג בפלוס מינוס 4 מיליון שקל,**
- עו"ד לוטון: כן בהנחה שהוא הזרים,**
- העד מר סיטון: אז הוא הזרים."**
- (ראו: עמ' 277 ש' 20-23 ועמ' 278 ש' 5-6 לפרוט' מיום 23.3.2017).
- ה. בהתאם לעדויותיהם של עדים מטעם התובעות עצמן, התובעות ידעו על קשייה של הנתבעת 1 (בחודש 5/2013) והמשיכו לספק לה סחורה עד סמוך למועד פירוקה בחודשים 8-11/2013 (ראו: סעיף 13 לתצהירו של רותם רואי). אלישע שפירא העיד כי התובעות לא דרשו את הדו"חות הכספיים של החברה (עמ' 19 ש' 24-25 לפרוט' מיום 2.2.2017). לשאלתי מתי התובעות ידעו על קשייה של החברה השיב אלישע: במהלך 2013 (עמ' 23 ש' 23-29 לפרוט' מיום 2.2.2017). רותם רואי העיד כי הבעיות עם החברה התחילו במאי 2013 (בסוף עמ' 39 ותחילת עמ' 40 לפרוט' מיום 2.2.2017), כאשר לפי כרטיס הנהלת חשבונות של התובעת 1 (נספח ג' לתצהירו) שיקים של החברה חזרו כבר בנובמבר 2011, דבר שיש בו להעיד על קשיים כלכליים של החברה.

ו. בנוסף, אודי הצהיר (סעיפים 17, 19 לתצהירו) והעיד (עמ' 148 החל משורה 16 והמשך בתחילת עמ' 149 לפרוט' מיום 6.3.2017) כי הוא כל הזמן יידע את נציגי התובעות שיש לו בעיות עם הבנקים. עדותו של אודי מהימנה בעיניי. יצוין, כי אודי או החברה לא היו חייבים לעדכן את התובעות לעניין הבעיות, ההתכתבויות וההליכים הספציפיים עם הבנקים, שאלה עניינים פנימיים של החברה, ומספיק בעינינו שהוא יידע אותן אודות קיומן של בעיות עם הבנקים.

ז. כפי שצוין ע"י הצדדים, שררה ביניהם מערכת יחסים מסחרית וחברית רבת שנים, ומטבע הדברים סביר להניח, כי במערכת יחסים זו ידעו הצדדים, האחד על מצבו של השני, ובכלל זה גם על מצבו הכלכלי.

ח. מערכת היחסים המיוחדת ששררה בין הצדדים, חזרת שיקים ודרישת התובעות לערבות אישית מסוף שנת 2011 (לפי עדות שפירא בעמ' 11 ש' 30 לפרוט' 2.2.2017) מלמדות על כך, כי התובעות ידעו מה היה מצבה הכלכלי של החברה עת בוצעו העסקאות נשוא התובענה, והברירה הייתה נתונה בידיהן. התובעות טענו לאורך כל הדרך כי החברה הייתה הלקוחה המרכזית שלהן, והן הספק המרכזי שלה. ככל הנראה משיקולים מסחריים אלה, ומתוך תקווה כי בסופו של דבר החברה תצא מקשייה ותצליח לעמוד בהתחייבויותיה כלפיהן, בחרו התובעות להמשיך ולספק לה סחורה. זה רק הגיוני שהתובעות בחרו להמשיך לספק לנתבעת 1 סחורה על מנת שלא להביאה לפירוקה ובכך "לאבד" כל סיכוי שתפרע את חובותיה כלפיהן, תוך שהן נוקטות באמצעים להקטנת החוב והסיכון בהמשיכן לספק סחורה כנגד תשלום במזומן ותשלום נוסף בגין החוב הקודם (ראו עדותו של אלישע שפירא בעמ' 16 ועדותו של צחי רביב בעמ' 30 לפרוט' מיום 2.2.2017).

26. לעניין הטענות של הרמת מסך בשל הסבת החברה לחברת ניכיון שיקים בשוק האפור, נטילת סיכונים בלתי סבירים ומימון דק - התובעות לא הניחו בפני תשתית ראייתית מספקת לביסוסן ודין להידחות. מאידך, הנתבעים הגישו חו"ד של רו"ח יגאל אריאל לפיה אודי הזרים לחברה סכומים משמעותיים (חו"ד שלא עלה בידי התובעות להפריכה באמצעות עדות ההזמה של רו"ח סיטון, כפי שהוסבר לעיל).

27. התובעות מיקדו את עיקר טיעוניהן במישור האחריות האישית והעלו את הטענה בדבר הרמת מסך בשולי סיכומיהן. לא הונחה במקרה שלפני תשתית ראייתית מספקת לביסוס הטענה של הרמת מסך נגד אודי. משכך, אני דוחה את עילת התביעה המבוססת על הדוקטרינה של הרמת מסך הן בהקשר של טענת ההטעיה ביחס למצבה הכלכלי החמור של הנתבעת והן בהקשר של מימון דק והתנהלות מסוכנת של החברה.

חבותו האישית של אודי:

28. התובעות העלו טענה נוספת, לפיה אודי אחראי במישרין לחובות החברה כלפיהן מכוח שלושה מקורות חיוב נפרדים. האחד מקורו בדיני הנוזיקין (רשלנות), השני מקורו בדיני החוזים לפיו אודי נטל על עצמו באופן אישי התחייבות להשבת חובות החברה לתובעות, ובכלל זה טוענות התובעות להפרת חובת תום הלב בקיום חוזה הקבועה בסעיף 39 לחוק החוזים והפרת חובת הגילוי, והשלישי מקורו בדיני עשיית עושר ולא במשפט.

29. הפסיקה הבחינה בין חיוב בעלי מניות של חברה מכוח הרמת מסך, לבין חיובו של אורגן בחברה בשל אחריות אישית למעשיו:

"27. אחריות אישית הינה תופעה נורמטיבית שונה בתכלית מהרמת מסך ההתאגדות של החברה. אחריות אישית פירושה הטלת חבות על האורגן עצמו, באופן אישי, בשל פעולותיו... הרמת מסך היא תרופה. מהותה של התרופה – התעלמות מהאישיות המשפטית של החברה ויצירת קשר משפטי ישיר בין צד שלישי לבין בעלי המניות בחברה... ודוק: האחריות האישית מוטלת על אורגן. לעתים אורגן הוא בעל מניות. לעתים אורגן בחברה איננו בעל מניות. התרופה של הרמת המסך מחייבת ת בעלי המניות של החברה".
(ע"א 407/89 צוק אור בע"מ נ' קאר סקיוריטי בע"מ, עמ' 701, 25/10/19 להלן: "עניין צוק אור")."

30. הבחנה בין אחריות אישית מכוח עילה נזיקית ומכוח עילה חוזית

הפסיקה הבחינה בין הטלת אחריות אישית בנזיקין לעומת הטלת אחריות אישית חוזית:

"24. חשיבות מיוחדת נודעת להטלת אחריות אישית בנזיקין לעומת אחריות אישית חוזית. הבחנה זו נובעת מאופייה של האחריות. האחריות החוזית מבוססת על חבות רצונית. הנושה החוזי הוא נושה רצוני... הנושה החוזי של החברה יכול לבחור בין מסלול של התקשרות חוזית עם החברה בלבד לבין מסלול של התקשרות חוזית עם החברה ובעלי השליטה בה. התנאת התקשרות עם החברה בחיוב אישי של מנהליה – חיוב עיקרי או משני (בטוחה קניינית או אישית – ערבות) - פירושה העברת נטל סיכון לחדלות פירעון החברה מהנושה אל בעלי השליטה (או נושאי המשרה, האורגנים של החברה או כל אדם אחר). הנושה החוזי רשאי לבור לעצמו – התקשרות עם החברה בלבד או התקשרות עם החברה ועם בעלי השליטה (או כל גוף אחר בחברה)... שונים הם פני הדברים ביצירת הקשר הנזיקי. קשר זה אינו רצוני. הנושה אינו רשאי לבור לעצמו מסלול של קשר עם החברה בלבד או מסלול של קשר עם החברה וגופים נוספים בה. נושה רצוני-חוזי אשר התקשר עם החברה בלבד אינו יכול לשטוח את טרונייתו כי החברה חדלת פירעון (להוציא, מקרים נדירים דוגמת תרמית). לעומת זאת, הנושה הנזיקי אינו צריך להיפגע מעצם העובדה כי חברה ביצעה את העוולה כלפיו. ודוק: אין בכך הצדקה להרמת מסך. יש בכך הצדקה לנקיטת הדרך המתונה של הטלת אחריות אישית על מנהלים, אם הם עצמם – אישית – קיימו את יסודות האחריות בנזיקין". (ראו: עניין צוק אור, עמ' 699-700).

31. במילים אחרות: התקשרות חוזית יש בה כדי להטיל חיוב חוזי על מנהלים רק אם נעשתה בין הנושה לבין מנהלי החברה באופן אישי, להבדיל מהתקשרות בין הנושה לבין החברה שאין בה לחייב את המנהלים באופן אישי. באופן דומה, אם ביצעו מנהלי חברה, באופן אישי פעולות שיש בהן משום עוולות נזיקיות לנושה, ניתן יהיה לחייבם באופן אישי, באחריות לפעולותיהם.

32. בענייננו נשאלת השאלה, אם אודי התרשל כלפי התובעות או האם כרת חוזה (בעל פה) עם נציגי התובעות לפיו הוא מתחייב באופן אישי לשאת בחובות החברה כלפיהן.

הטלת אחריות אישית על אודי בגין רשלנותו בנושא משרה

33. התובעות טוענות כי יש לחייב את אודי בנושא משרה באופן אישי בחוב החברה כלפיהן בשל התנהלותו הרשלנית והפרת חובותיו כלפי החברה וכלפיהן. לטענתן, אודי הוא "נושא משרה" בהתאם להגדרה [שבסעיף 1 לחוק החברות](#), שכן הוא רשום כדירקטור בנתבעת 1 והוא ניהל את החברה בפועל והיה הרוח החיה בה.

אודי טוען כי על אף שהיה רשום ברשם החברות כמנהל של החברה, בפועל הוא לא שימש כמנהל בחמש השנים האחרונות לפני קריסתה (ראו: עדותו בעמ' 67 ש' 26-28, בעמ' 69 ש' 20 ובעמ' 70 ש' 8 לפרוט' מיום 6.3.2017) ומאשר בסיכומיו (סעיף ה.2. בעמ' 20 לסיכומי הנתבעים) כי שימש כנושא משרה, חתם על שיקים שנמשכו מחשבון החברה, היה מעורב בקבלת ההחלטות בחברה ושימש כדירקטור בה, אולם טוען כי לא הפר את חובת הזהירות או חובת האמונים כלפי החברה.

מקובלת עלי גרסתו של אודי לפיה חדל לנהל את החברה בפועל כחמש שנים לפני פירוקה בשל מצבו הבריאותי (ראו: חו"ד פסיכולוגית של יעל כוכבא בעניין מצבו הרפואי/הנפשי של אודי), אך נותר מעורב בענייניה ודאג לה כדירקטור ובעל מניות.

בשאלה האם אודי היה המנהל בפועל ו"הרוח החיה" בחברה בשנים האחרונות שלפני קריסתה, אני מעדיף את גרסתו של אודי. עדותו של אודי מלמדת כי אינו בקיא בפרטים של החברה בשנים האחרונות, הוא מפנה למנהלים אחרים שהיו לחברה (אסי מוהיב וישראל ספיר) ומעיד באופן כללי. יתירה מזו, גם עדים אחרים מטעם התובעות אישרו בעדויותיהם כי בשנים האחרונות שלפני פירוק החברה היו מעורבים מנהלים אחרים (ראו: עדותו של רו"ח סיטון בעמ' 285 ש' 22-23, בעמ' 288 ש' 4-5 לפרוט' מיום 23.3.2017 ובעמ' 302 ש' 1 לפרוט' מיום 1.10.2017; עדותו של גלעד לבנה בעמ' 34 ש' 22-24; עדותו של רותם רואי בעמ' 41 ש' 26 ובעמ' 42 ש' 12-14 לפרוט' מיום 2.2.2017).

34. התובעות לא הציגו ראיות לקיומה של עוולת הרשלנות ולא הניחו תשתית עובדתית מספקת ממנה ניתן להסיק, כי אודי בתפקידו כמנהל ודירקטור התרשל או הפר חובותיו כדירקטור בחברה. אמנם התנהלותו של אודי מעוררת תהיות במיוחד בנוגע למינויו של מר אסי מוהיב כמנכ"ל החברה, אך אין בידי לקבל את טענת התובעות כי מינוי זה הביא לקריסתה של החברה, וכי תחת אחריותו של אודי

התרחשו בנתבעת 1 דברים קיצוניים באופן שהיא עסקה במתן הלוואות וניכיון שיקים בשוק האפור. התובעות לא עמדו בסיכומיהן על התקיימותם של יסודות עוולת הרשלנות ולא הרימו את הנטל להוכחתם.

לאור האמור, הגעתי לכלל מסקנה כי אין מקום להטיל על אודי אחריות בגין עוולת הרשלנות.

הטלת אחריות אישית על אודי מכוח התחייבות חוזית

35. לטענת התובעות, אודי התחייב בעל פה מספר פעמים בפני נציגי התובעות שהוא יישא באופן אישי בחובות החברה לתובעות. על סמך התחייבויות אלה, כך טוענות התובעות, קמה חובה של אודי לשאת בחובות החברה. מאידך, מכחיש אודי כי התחייב באופן אישי לשאת בחובות החברה לתובעות, וטוען כי אין בזה היגיון כשהוא סירב במפורש לחתום על מסמך ערבות אישית. בתצהירים שהוגשו מטעם התובעות לא צוין כי אודי סירב לחתום על ערבות אישית, אך במהלך חקירת עדי התובעות הם הודו כי הם ביקשו מאודי, בהזדמנויות שונות ולאורך תקופה, לחתום על ערבות וזה סירב (ראו לדוגמא פרוט' מיום 2.2.2017 : עדותו של אלישע שפירא בעמ' 11 ש' 21-31, בעמ' 12, בעמ' 16, בעמ' 18 ש' 14-18, בעמ' 19 ש' 26-31, בעמ' 20 ש' 1-2 ובעמ' 21 ש' 1-2; עדותו של רותם רואי בעמ' 39, 44, 48).

36. עדותו של אודי כי מעולם לא ערב אישית לחובות החברה ואף לא הבטיח דבר הדומה לכך, לא בכתב, לא בעל פה וגם לא בפגישה שנערכה בין הצדדים בבסס"ח היתה עקבית (ראו: עדותו בדיון מיום 3.7.2014 ועדותו בדיון מיום 6.3.2017 בעמ' 111-114).

37. הפסיקה קבעה כי על אף שמסמך בכתב אינו נדרש ליצירתה של ערבות כתנאי קונסטיטוטיבי, יש מקום לדרוש קיומו של מסמך בכתב כאמצעי להוכחתה של הערבות או ראיה פוזיטיבית אחרת מעבר לדברים בעל-פה שהועברו (ראו: ע"א (ת"א) 1011/01 **ניצולת הקרטל בע"מ נ' דניר דננברג בע"מ** (5.11.2003), עמ' 6).

בע"א 714/87 נתן שר נ' קלמן (מרק) כהן (27.8.1989) בעמ' 162 נאמר: "יחסי ערבות אינם נוצרים מהרהורי הלב של הנושה".

בענייננו, כפי שעולה מעדויותיהם של עדי התובעות, לא נדונו תנאיה של הערבות הנטענת דוגמת שיעור ריביות ותנאי תשלום (ראו: עדותו של אלישע שפירא בעמ' 12-13 ועדותו של רותם רואי בעמ' 55-56 לפרוט' 2.2.2017).

התובעות טוענות כי הנתבע התחייב כלפיהן באופן אישי בעל פה לשאת בחובות החברה זאת למרות סירובו לעשות כן בכתב. התובעות לא עמדו בנטל הראיה להוכחת טענה זו. לא רק שהן מאשרות כי

אודי סירב לחתום על ערבות אישית, הן נמנעו מלהביא ראיות בכתב הרלבנטיות להוכחת טענת הערבות בעל פה - אלה הם הפרוטוקולים מישיבות שבהן לטענתן התחייב אודי לשלם את החוב באופן אישי (ראו: עדותו של אלישע שפירא בעמ' 21; עדותו של צחי רביב בעמ' 28; עדותו של רותם רואי בעמ' 45 לפרוט' מיום 2.2.2017 ועדותו של אודי בעמ' 113 לפרוט' מיום 6.3.2017) ויש לזקוף זאת לחובתן. יתירה מזו, התובעות לא נתנו גרסה סדורה ביחס למועד מתן הערבות לפי סיכומיהן עצמן (ראו: עמ' 7-4 לסיכומי התובעות).

38. כאמור, העדים מטעם התובעות אישרו בעדויותיהם כי אודי סירב במפורש לערוב או להתחייב באופן אישי לחובות החברה כלפי התובעות, ואף אישרו כי בשנים האחרונות של החברה היו לה מנהלים אחרים חוץ מאודי (אך התעקשו כי אודי היה הרוח החיה). העדים מטעם הנתבעים, פרט למומחים, העידו לעניין סירובו של אודי לחתום על ערבות אישית בעניין זה בפרט ובאופן כללי בחייו ובעסקיו, וכי לחברה היו מנהלים שהחליפו את אודי בשנים שלפני פירוקה. לא מצאתי כל דופי בעדויותיהם של מי מעדי שני הצדדים. לא היו סתירות היורדות לשורשו של עניין בגרסאות הצדדים. יחד עם זאת, ההבדל בין הצדדים היה בפרשנות אמירותיו של אודי, ובאמונה של נציגי התובעות ובתקוותם שאודי יפרע את חובות החברה.

39. לאור האמור, הנני לקבוע כי אודי לא התחייב ולא נתן ערבות אישית לחובות החברה, ואם נציגי התובעות הבינו כי ניתנה להם ערבות אישית, הם נפלו לכלל טעות או תקווה, כי מדברי אודי יכלו להבין כי הוא יעשה כל מאמץ כדי להצילה, אך בפועל לא הסכים ולא נתן ערבות אישית לא בכתב ולא בעל פה.

הטלת אחריות מכח חוק עשיית עושר ולא במשפט

40. התובעות העלו טענה זו בשולי סיכומיהן ללא ביסוס וללא דיון ביסודותיה. התובעות לא הוכיחו כי אודי נטל כספים או סחורה לכיסו או שהעבירם לחברות שבבעלותו. דין טענה זו להידחות.

התוצאה

41. לאור כל האמור, אין מקום להטיל על הנתבע 2 אחריות לתשלום חובות החברה כלפי התובעות.

אין מקום לקבלת התביעה נגד הנתבעות 3-4, זאת מאחר והתובעות לא העלו ולא בססו כל טענה נגדן. אף העדים מטעם התובעות לא ידעו להסביר איזה טענות יש להם נגד הנתבעות 3-4, וכי מבחינתם יש את החברה ואודי (ראו: עדותו של אלישע שפירא בעמ' 21 ש' 22-31 ועדותו של רותם רואי בעמ' 42 ש' 20-28 לפרוט' מיום 2.2.2017).

42. אשר על כן, ומכל הטעמים המפורטים לעיל, אני דוחה את התביעה.

בנסיבות העניין, אינני עושה צו להוצאות.

43. בהינתן התוצאה אליה הגעתי כאמור, אני מורה על ביטול כל העיקולים הזמניים שניתנו בתיק זה.

ניתן היום, ז' אייר תשע"ח, 22 אפריל 2018, בהעדר הצדדים.

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

שאהר אטרש 54678313-/
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה